

звістка про грабж. Послано шукати грабжників, та не знайдемо. Салдати вони пустили од себе за 5 верст. од станції.

Українізація світової драми.

Що український театр переживає тепер важкий кризис—це зробилось останніми часами загальним голосом, що лунає по всіх усядах. Що далі таким шляхом йти, який досі йшли, він не може—це видно всякому, хто вмів глянути на справу незасліпленим оком. Що він у старі жиди мусить прийняти нову, мовляв, кров—про це без упину нагадує українська преса, та й голос з публіки не раз те ж саме говорять. Думка ця потроху пробиває мури шаблону та звичних фор і прищеплює її до театру, виявляючись спробами—правда, несміливими й не завжди вийшлими—оновити репертуар української сцени й повести її слідом за віком. Тільки в такому оновленні й може бути для неї порятунком і вигляд на кращу будучину. Нові часи поставили й питання волю, на які не дає відповіді стара наша драматична література. Досі наш театр замкнувся—не тільки в своєї воні, звичайно—у досить тісніх рамах побутового життя, а всякі Банавентури в письменстві, оті доморослі драматурги, довели побутність до крайніх меж, до карикатури,—до того, що серед дії часто промовить несподівано: «а чи не заспати б нам?»—і враз починаються ні з сього, ні з того співа з традиційним топком на закінчення. Виняток з цього було тільки пієси Карпенка-Карого та ще двох-трьох авторів, що не вважали на дешеві лаври невивагнутої публіки, вихованої на традиційних співах та гопаках. Правда, виступають останніми часами молоді драматурги, як от д. л. Винниченко, Черкасенко та інші, що пробують театру на новий шлях що до тем і обробки їх, та поки ні продуктивність, ні художественність своїх спроб не могли вони ще збагатити замітю репертуар українського театру. До того ж пієси названих молодих авторів і не мають доступу на сцену з цензурних причин. Видима річ, що як би наш театр і надалі обмежував свій репертуар тільки на оригінальних творчар, то остався б занавто «тісним і не міг би піддержувати зацікавлення до себе в тих кругах, що звикли дивитись на театр не тільки як на легеньку забавку. Задовольнити публіку 2—3 десятками пієс—очевидно, не можна, як не можна, з другого боку, годувати її й писаниною драматургів—Банавентур. Лишається для українського театру ще один спосіб вийти на новий шлях—це користуватися з світового драматичного письменства, виставляючи переклади кращих творів чужих авторів. Коли подобати про дрібний матеріал з світового письменства та гарні переклади, то це не тільки для театру матиме велику вагу, а й для літературного розвитку нашого.

Якщо я хочу звернути тут увагу публіки на систематичні, як видно, заходи в сказаному напрямі, що виявились досі цілою бібліотекою перекладних пієс, виданих під редакцією д. Б. Грінченка. Перед мене лежить 13 випусків шість перекладних серій, до якої увійшли все твори світової популярності славних європейських авторів. Знаходимо тут наспамперд аж 6 пієс Ібсена («Пілопири громадянства», «Ворог народів», «Примари», «Нора», «Гелда Габлер» та «Жінка з моря»); далі 2 пієси Гауптмана («Візанж Геншель» та «Перед сходом сонця»); по одній: О. Мірбо («У золотих кайданах»), Метерлінка («Мояна Ванна»), Зудермана («У рідній селі»), Шніцлера («Забавки») і Шллера («Вільгельм Тель»). Як бачимо з наведених заголовків, це не випадкові

якісь заходи, що спінюються після видання кількох пієс, а спроба систематично працювати коло збагачення нашого письменства й драматичного репертуару перекладами кращих зразків драматичного письменства: привізаю авторів, визначніших європейських письменників, промовляють за це. Вже з цього погляду драматичну бібліотеку д. Грінченка варто повітати, як цікаве літературне з'явлення. Дати українському мовою творі, нап., Ібсена—значить зробити літературне діло ваги не аби-якої, випробувавши нашу мову на таких, з одного боку, загально відомих і, з другого, глибоких змістом творчар світової вартости. Як що переклади робити гарно, то вони можуть справити діє служби—поширити обсяг нашого письменства і дати матеріал для театру.

Переклади, видані під редакцією д. Грінченка, задовольняють шльком і тому, й другою вимогою. Більшість перекладів постачив сам редактор та д. М. Загірня, і це вже служить найкращою рекомендацією їхній праці. І справді, читачи переклади, ми не бачимо в мові їх ніякої ріжкості од наших оригінальних пієс, оприче чужих імен та чужої обстанови; такою мовою говорили б і алеві особи, взяті цілком з українського життя, і для перекладників, здається, нема ніяких труднощар, щоб передати всі відтінки першовторів. Так само гарні дав переклади і д. Н. Грінченкової («Гелда Габлер» та «Жінка з моря»).

Що систематичну працю—українізування творів світового письменства—ростають ще покійним П. Кулішем, зроблено тепер так, як тільки можна було бачити. Треба тільки, щоб не в одному бачинні ці переклади робили своє діло, а і з сцені промовляли, розвиваючи ті заборони деяких ставовірів, що на українській сцені не личить ніби виставляти не-українські твори. Звичайно, основою нашого репертуару повинні бути кращі драматичні твори українських письменців (я, але й перекладам треба дати деяке, і досить поважне, місце в репертуарі—просто вже через те, що ніяка в світі сцені не може тепер обійтись самою тільки національною продукцією). Зручний вибір перекладних пієс та шльва комбінація їх з оригінальними може поставити наш театр на шлях веспичного розвитку, дати акторам матеріал для праці та й нашим молодим драматургам послужити стимулом і гарним зразком до витворення оригінальної драматичної літератури, не лаючи разом з тим ходу й тієї огидної макулатури наших Банавентур, що засмітила була репертуар нашого театру. Усякі «Закльовані голубки», «Хмари» та «Нещасні коханці» в усяких варіаціях та переробках, вмірені на низький смак і неспідоком гладка, потроху зникатимуть, коли доведеться їм стати в конкуренцію з шльким та багатим, цікавим і провідним думками, й художественною обробкою репертуаром. Вони держались головним чином через те, що штьчними способами, заборонами й утисками репертуар нашого театру, як і все драматичне письменство, втиснуто було в такі вузькі межі, де розвиватись їм не було ніякої змоги. Мало того, запанувавши на сцені, ці страші «драми» та занавто веселі «комедії» я сами не по-малю шкодили розвитку нашого театру, викликаючи й підтримуючи низький смак серед публіки, а не піднімаючи його на вищий ступінь. Антрепренери типу Гаркуша-Задуляньського, звичайно, ці дікі пієси задовольняють цілком і нічого й думати про те, щоб їх щось з Ухньої позиції зойло. Але нашим інтелігентнішим трупам час би вже серйозно поміркувати над тим, як поставити справу краще і як підняти рідний театр з теперішнього занепаду. Коли до кращих творів українського драматичного письменства долати ще й ті переклади, що появляються і певне по-

являються у нас, то український театр придбає і нову публіку, і нових прихильників, оновиться змістом і формою, не заможкуватиме артистичних талантів, як це буває часто тепер, і зробиється великим знярлям нашого національного відродження. Діло це, певна річ, не легке, як і всяке новаторство, але ми мусимо пройти і що стально розвитку, скоро вона неминуче лежить на нашому шляху. Дипломатичне новатарам і наше письменство, постачаючи їм такий виборний перекладний матеріал, як той, що тут про його згадало, Спільними силами театральних діячів та письменників може так поставити театр наш на ту висоту, де йому повинно бути, щоб справити свою службу народови.

Сергій Єфремов.

ПО УКРАЇНІ.

◆ У Києві. Затвержено присуда киявського воєно-окружного суду в справі П. Висоцького, Н. Кононенка, А. Салпрініна і ин., що засуджені їх на 8 літ до каторги, хто на 6 літ і один на 4 роки за належність до білоцерківської воєної організації партії соц-рев.

◆ Вислання. З наказу міністра внутрішніх справ студент московського університету Антонок, якого, як відомо, заарештовано свого року в маї місяці у Києві в кулецькому саду за те, що він не схилю картку, коли оркестр грав «Боже, Царя храни»,—висилється на 3 роки в Вологодщину.

◆ Солдати застава. Пані А. М. Щербиня, яку було арештовано за наказом киявської охранки за переховування «явочної» літератури і яка уже висиділа при старо-киявському участку три місяці під арештом, тепер випущено на волю під заставу 20,000 карб.

◆ Вісті з суда. 16' сентября в киявському воєно-окружному суді, при зачиненні дверей, розглянуто справу козак-а сотні 12 донського козачого полка Овдія Анікіна, якого обанувачувано за знасилування 13 літньої дівчини. Суд приговорив Анікіна на 12 літ до каторги.

◆ XXIV єпархіяльний з'їзд духовенства з Київщини має відбутись в середині наступного місяця октябрю у Києві. Між иншого на цьому з'їзді буде обмірковано і про те, щоб роздобити якось кошти на видання історії киявської духовної семінарії за сто літ її існування (р.р. 1817—1917).

◆ Новий журнал. У Києві вийшло димиднями перше число професійного та громадсько-політичного журналу «Народний Учитель», що вийлався раніш у Кишиневі. Зміст цього числа: I частина, «Педагогічний воязріє», Д. Н. Толстого. О. Р. Смирнова.—Полемика Л. Толстого съ Н. Бунаковимъ о наглядности обучения В. Ф. анга.—Къ вопросу объ улуучении быта народных учителей. О. С. нова.—Пашинки школы. Я. З. вича.—Школьный проект лиги образования въ учительскихъ обществахъ. А. А. Локтина.—Вопросы народного образования. Л. Государственный Дуумъ.—Хроника народного образования.—Къ учительскимъ обществамъ взаимопомощи и къ народи. учит.—Изъ жизни заграницки школы.—Законы и правительственный распор. по народному образованию.—Отъ редакції.—Сообщения съ мисть. II частина II: «Озній звистів».—Справочний отділь.—Среди книгъ.—Почтовый ящикъ.—Объявления.—Як бачимо, зміст цього числа дуже цікавий і не для самих учителів; жаль тільки, що редакція учительського органу, який виходить в центрі України, зовсім обминула питання про українізацію школи на Україні. Щоб «Нар. Учитель» зміг доладу виконувати